

ОДЛУКА ЖИРИЈА О ДОДЕЛИ НАГРАДЕ СРПСКОГ СОЦИОЛОШКОГ ДРУШТВА „РАДОМИР ЛУКИЋ“ ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО (у 2018. години)

Жири за доделу Награде за животно дело Српског социолошког друштва (ССД) „Радомир Лукић“ - у саставу: Божо Милошевић, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, у пензији; Бранислав Стевановић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу; Сретен Јелић, ванредни професор Пољопривредног факултета у Београду и Саша Бован, професор Правног факултета у Београду - после јавног позива Председништва Српског социолошког друштва (од дец. 2018) да огранци, секције ССД, и одељења/одсеци/департмани за социологију са свих српских универзитета, институти и центри за социологију, као и остали колективни чланови ССД предложе, до краја децембра 2018. године, кандидате за доделу установљене награде - разматрао је један приспели предлог; предлог Одсека за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду да се наведена награда додели проф. др Миодрагу Ранковићу, редовном професору (у пензији) тог факултета. Преллагач је пружио на увид био-библиографске податке, на основу којих је Жири могао да изнесе свој суд. При томе, већина чланова Жирија је имала могућност да се упозна са доприносом предложеног кандидата српској социологији - као његови студенти, или као корисници његових студија и научних чланака - што је олакшало процењивање вредности његовог доприноса српској социологији.

На основу тога, Жири (у „окрњеном“ саставу, јер Смиљка Томановић, редовна професорка Филозофског факултета у Београду, већ трећу годину заредом не учествује у његовом раду) је одлучио да Награду за животно дело ССД „Радомир Лукић“ за 2018. годину, додели предложеном кандидату - проф. др Миодрагу Ранковићу, редовном професору (у пензији) Филозофског факултета Универзитета у Београду. Имајући у виду стваралаштво и резултате рада предложеног кандидата на пољу социологије, Жири је одлучио да ту награду додели предложеном кандидату.

Образложење

Миодраг Ранковић (Голубац, 1925), је завршио основну и средњу школу у Пожаревцу и Великом Градишту. Учесник је Народноослободилачког покрета од септембра 1941; био је политички комесар чете (1944), партијски и политички професионалац (секретар Среског комитета КПЈ, секретар Среског Народног одбора) до 1951. године; када уписује филозофију на Филозофском факултету у Београду, и дипломира 1955. године. Од тада је радио као професор у Другој београдској гимназији и као просветни саветник, до 1962. године; када бива изабран за асистента за предмет *Опита социологија* на новоснованој (1959) Групи за социологију Филозофског факултета у Београду. Припадао је првој генерацији наставног колектива Групе за социологију тог факултета, чији допринос српској (као и бившој југословенској) социологији је и данас

неспоран. Одбранио је докторат *Гурвичево схватање структуре и типологије глобалних друштава*, 1968. године. Изабран је на Филозофском факултету у Београду за доцента 1969, ванредног професора 1978. и редовног професора 1984, а пензионисан је 1990. године.

Ранковић је био председник Српског социолошког друштва (1973-1975), као и главни уредник часописа *Социологија* (1982-1983). Одликован је Орденом рада са црвеном звездом.

У свом дуговечном животу, вишедеценијско бављење социологијом представља најзначајнији део биографије професора Ранковића; иако не треба занемарити утицај његовог примарног животног искуства на разумевање актуелних друштвених проблема који су били предмет његових критичких анализа. Имајући у виду да је као дипломирани филозоф „ушао на терен“ српске социологије у периоду њене завршне професионализације, његови научни радови су обогатили њен општесоциолошки теоријски аспект. Поред тога, Ранковићево рано животно и професионално-политичко искуство (посебно оно из прве деценије револуционарних превирања у Србији и Југославији) обогатило је српску социологију критичким аналитичким објашњењима кључних „посртања“ српског друштва (и нације) у беоцугу глобалних и регионалних друштвенополитичких превирања, крајем 20-тог и почетком 21-ог века. И о једном и о другом аспекту Ранковићевог сазнајног доприноса српској социологији, говоре његове следеће књиге (које је сам написао, или као први ко-аутор и приређивач):

Гурвичево схватање структуре и типологије глобалних друштава, „Рад“, Београд, 1970. (417 стр).

Маса у социолошкој теорији (редактор М. Ранковић): Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1977. Прилози: „Предговор“ (стр. 3-4); „Социолошко значење масе у Паретовој теорији друштвене равнотеже и кружења елита“ (стр. 35-76); „Гурвичева микросоциологија масе“ (стр. 261-266). „Маса у теоријама индустријског друштва Р. Арона, Т. Б. Ботомора и Ф. Перуа“ (стр. 307-332); „Елитизам и маса у савременој социолошкој теорији“ (стр. 365-409).

Теорије и проблеми друштвеног развоја (коаутор Михаило Поповић), БИГЗ, Београд, 1981. написао: „Социолошке теорије о друштвеној промени и историјском развоју“ (стр. 13-288).

Огледи из социологије друштвеног развоја (уредник Миодраг Ранковић), Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1981. год. (прилог: „Заснивање и перспективе социологије друштвеног развоја“, стр. 7-37);

Истраживање и планирање друштвених промена и развоја (М. Ранковић и др.); Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1985. (прилог: „Технологија и друштвени развој“, стр. 9-56).

Промене и развој друштвених организација, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1986. (105. стр.).

Деформације и границе друштвеног развоја; уредник Миодраг Ранковић; сарадници Весна Пешић и Марија Бабовић, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1989. прилог: „Социолошко проучавање деформација и граница друштвеног развоја” (стр. 7-73).

Социологија и футурологија: обнова идеје о глобалној социологији, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1995. (134 стр.).

Социологија и футурологија књига друга. „Позитивизација будућности” и нове утопије, *Обнова профетизма и нове мистификације*, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 1998. (238 стр.).

Глобализација и нови империјализам, изд. аутора, Београд 2009. (219 стр.).

Нови империјализам - актуелна суочавања, изд. аутора, Београд 2011. (170 стр.).

Социологија, бајке, сећања, изд. аутора, Београд 2013. (148 стр.).

Наведене књиге/студије су вредан систематски допринос српској социологији, који се односе на проблеме друштвене структуре и друштвеног развоја. Аналитички критички приступ, који се у њима развија, значајан је, не само као извор достигнутих социолошких сазнања у том веома значајном пољу њеног интересовања, већ и као ваљан методолошки оквир за даља истраживања могућности друштвеног развоја.

Поред наведених (12) књига, Ранковић је објавио 53 значајна научна рада/чланка, у водећим националним социолошким часописима и у зборницима радова са научних скупова; затим 34 одреднице за *Социолошки лексикон* (35 страница), 2 одреднице за *Социолошки речник* (2 странице) и 2 одреднице за *Енциклопедију политичке културе* (7 страница). За потребе наставе, током свог наставног рада - како на Групи за социологију Филозофског факултета у Београду, тако и у осталим видовима његове наставне праксе - Ранковић је објавио самостално (или је био коатор) 4 уџбеника/скрипта: *Скрипта за историју филозофије*, Раднички универзитет „Ђуро Салај”, Београд, 1960. год. Прилози: „Филозофско учење атомичара и епикурејаца и њихов значај”, „Формирање хришћанства и средњовековних идеологија”, „Битна обележја и проблеми схоластичке филозофије” (стр. 66-91); *Социологија - приручник за средње и више школе*, Рад, Београд, 1971, прилози: „Особености испитивања и објашњења друштва у социологији” (стр. 7-31), „Дефиниције друштва и појам друштвеног тоталитета” (стр. 77-115); „Настанак и главна обележја капиталистичког друштва” (стр. 357-364), „Класификација савремених друштвених система” (стр. 376-389); *Марксизам и савремено друштво*, скрипта, изд. Филозофски факултет у Београду, 1976, прилози: „Шта је марксизам - главне одреднице, дела и подручја марксизма”, „Марксизам са становишта његових критичара и алтернативе даљег развоја” (стр. 1-34); *Социологија за IV разред усмереног образовања преводилачке и архивско-музејске струке* (М. Поповић, М. Ранковић, А. Милић, С. Болчић), Завод за издавање уџбеника и наставна средства, Београд, 1984, одељци 1-2, наслови: „Постављање типологије глобалних друштава у социологији”, „Настанак структуре и промене друштвених система капитализма” (три издања: 1984, 1986, 1989).

Увидом у те радове, па чак и уџбенике, недвосмислено се може закључити да су они настали као плод студиозног и систематичног рада аутора; који социолошке теме и друштвене проблеме увек разматра са примереном методичком скепсом, уз изношење јасног властитог становишта о њима. Чак и у осталих својих 12 стручних радова, његова аналитичност не заостаје много у односу на претходно наведене научне радове. А, тек у његових 17 приказа књига и радова колега, примећује се изразита ерудиција и потребна сазнајна обавештеност о проблемима и темама којима се они баве. Заинтересованост Ранковић за професионализацију социологије у Србији (као и у бившој Југославији) посебно се огледа у повременом критичком приказу рада социолошких удружења; чему је посветио 4 прилога у одговарајућим социолошким часописима, 70-тих и 80-тих година 20-тог века. Посебно је (било) запажено његово учествовање у састављању наставних програма и у нуђењу смерница за писање уџбеника за социологију. С обзиром на његово усмерење ка општесоциолошкој сфери, разумљиво је што му је посебно стало да упозна колеге - домаће социологе (посебно млађе нараштаје) - о томе колико је унапредовало бављење проблемима друштвеног развоја. У том погледу, саставио је исцрпну библиографију о томе („Социолошко проучавање друштвених проблема и развитка, домаћи аутори, 1975-1986. (библиографије)“, *Социолошки преглед*, бр. 4, 1987. стр. 136-158). Пред крај формалне радне каријере, као и у пензији (све донедавно), професор Ранковић учествује у јавним расправама које се тичу актуелних проблема српског друштва и његовог положаја у „међународној заједници“, и о томе пише (у *Социолошком прегледу* и у дневном листу *Политика*). И у тим расправама се читује социолошка имагинација аутора.

Посебан значај за развој научно-истраживачког подмлатка - на Институту за социолошка истраживања Филозофског факултета Универзитета у Београду - има Ранковићево руковођење у четири значајна теоријско-истраживачка пројекта (из којих је произашло више важних монографија и научних зборника):

- *Значење и аналитичке могућности категорије масе у социологији*, 1970-1974. (књига: *Маса у социолошкој теорији*, 1977).
- *Савремена теорија друштвеног развоја и социјалистичке перспективе*, 1975-1979. (књиге: *Теорије и проблеми друштвеног развоја*, 1981; *Огледи из социологије друштвеног развоја*, 1981.).
- *Социолошке теорије друштвене промене и развитка*, 1980-1985. (књиге: *Истраживање и планирање друштвених промена и развоја*, 1983; *Промене и развитак друштвених организација*, 1986).
- *Деформације и границе друштвених промена и развитка*, 1986-1989. (истоимена књига, 1989).

Резултати тих пројеката, који су урађени пре 30-40 година, и данас су незаобилазно социолошко штиво социолога на свим српским универзитетима (и не само на њима).

Претходно треба разумети као најнеопходније информативно указивање на значај научних, социолошких радова М. Ранковића - посебно у домаћим, српским оквирима - а

не као презентацију његовог целокупног сазнајно-истраживачког доприноса социологији. У том смислу, ову презентацију треба схватити као подсећање на богату животну биографију и врло успешну социолошку каријеру (у друштвеним условима који тој науци нису били „наклоњени“). Упркос тим условима, М. Ранковић је успео да часно проживи свој дуговечни живот и да млађим нараштајима у социологији остави вредну социолошкосазнајну баштину. Као врстан српски социолог, а и као савременик социолога чије име носи ова награда за животно дело, професор М. Ранковић нас још увек озарује својом земаљском присутношћу (и) у удружењу до кога му је посебно стало.

Закључак

Једногласно мишљење (већине) чланова Жирија је да **проф. др МИОДРАГ РАНКОВИЋ** заслужује струковно признање за његов укупан допринос на пољу социологије и за изузетне резултате који су постигнути у научно-истраживачком, образовно-педагошком и јавном професионалном раду, па га **Жири препоручује Скупштини ССД да му додели *Награду Српског социолошког друштва „Радомир Лукић“ за животно дело, за 2018. годину.***

У Београду: 25. 8. 2019.

Жири за доделу Награде ССД за животно дело „Радомир Лукић“:

Др Божо Милошевић, ред. проф. Филозофског факултета у Новом Саду, у пензији _____

Др Бранислав Стевановић, ред. проф. Филозофског факултета у Нишу _____

Др Сретен Јелић, ванр. професор Пољопривредног факултета у Београду _____

Др Саша Бован, проф. Правног факултета у Београду _____